

Eseu argumentativ despre forme ale dramaturgiei in teatrul modern

Scrive un eseu argumentativ de 2 - 3 pagini, despre forme ale dramaturgiei in teatrul modern ilustrate intr-o opera literara studiata, pornind de la urmatoarea afirmatie: "Teatrul este un domeniu in care, mai mult decat oriunde, obisnuitele, cliseele, tiparele gata facute, procedeele mecanice sunt greu de urnit. Inertia lor e ucigatoare. Nu e rau ca, din cand in cand, sa patrunda in aceasta lume inchisa un om care sa poata arunca o privire noua asupra altor lucruri vechi." (Mihail Sebastian, Jurnal II)

Pentru a prezenta caracteristici ale formelor de manifestare dramatica in teatrul modern, trebuie sa remarcam ca spectacolul dramatic este una dintre cele mai vechi forme de expresie artistica. De aceea, "teatrul este un domeniu in care, mai mult decat oriunde, obisnuitele, cliseele, tiparele gata facute, procedeele mecanice sunt greu de urnit." si totusi, in istoria evolutiei teatrului au existat cateva momente de ruptura, care au condus la inovarea structurilor dramatice traditionale. Data fiind inertia structurilor dramatice despre care vorbea Mihail Sebastian, pot fi considerate forme ale teatrului modern toate operele dramatice care presupun abaterea de la canoane (comediile lui I. L. Caragiale, teatrul mitic al lui Lucian Blaga, teatrul absurdului, teatrul poetic).

in literatura postbelica, speciile dramatice traditionale nu se mai disting si, in general, se estompeaza limitele dintre epic, liric si dramatic. Estomparea granitelor in dramaturgie este anticipata de cateva forme teatrale lansate in modernismul interbelic, cum sunt comedia absurdului (Gheorghe Ciprian), comedia lirica si sentimentala (Mihail Sebastian), drama expresionista sau drama mitica (Lucian Blaga, G. M. Zamfirescu), "comedia tragica" (Mihail Sorbul) etc. Se cultiva: teatrul suprarrealist, care parodiaza simboluri, conventii literare ale anumitor specii si foloseste automatismul verbal; teatrul istoric, avand drept caracteristici demitizarea istoriei, parodia cliseelor (destinul national), cultivarea comicului bufon si burlesc, dar si gravitatea meditatiei care transpare sub aspectul ludic (Marin Sorescu, Raceala, A treia teapa); teatrul parabolic, care prezinta, in forma alegorica, "povesti" despre libertatea si limita umana, impune motivul spatiului inchis, se distinge prin ironie si lirism (Marin Sorescu, Setea muntelui de sare); farsa tragica, prin care se parodiaza structuri ale tragediei si se cultiva absurdul, comicul si burlescul. Teatrul postmodern va impune noi structuri dramatice, "dizolvand" subiectul si deconstruind personajul. Teatrul postbelic e caracterizat de sintagma "anti": se vorbeste despre antiteatru, antiliteratura, antiptiese.

Piese de teatru asociaza elemente comice si elemente tragice (pana la suprapunere), reiau in sens parodic structuri ale teatrului anterior (personajul, conflictul, tipuri de personaje consacrate, cum ar fi confidentul, mesagerul, primul amoretz), practica impuritatea stilului (se imbină frecvent stilul "inalt" cu cel familiar si chiar argotic). Foarte des, autorii recurg la metateatru, implicit sau explicit, ceea ce denota evolutia nivelului de receptare a textului. in aceste conditii, este aproape imposibil de clasificat teatrul contemporan in tipuri sau de stabilit o formula de identificare a catorva specii teatrale. Teatrul sta sub semnul absurdului, care produce o ruptura fata de teatrul clasic.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Fragmentarea fabulei, lipsa dialogului, abandonarea definitiva a "scriiturii literare" sunt alte caracteristici ale teatrului modern. Teatrul nu mai este "discurs in jurul unei actiuni", nici "limbaj al ideilor" sau "camp de probleme"; el nu mai face demonstratia analitica a conditiei umane, nu mai vorbeste de angoasele si incertitudinile umane, ci le "arata". Subiectele sunt apropiate de cotidian, nararea se face pe baza unor tablouri succesive, fara legatura intre ele. Actiunea scenica se construiește pe nararea discontinua, pe tablouri disparate, decupate, care, intr-un final, concep un "sens", ducand spre o viziune ordonata. Monologul sufera o modificare in modul de organizare: personajele se succed si se intalnesc fugitiv in scena, isi recita monologul, fara a exista intre ele eventuale puncte comune (reprezinta, de exemplu, puncte de vedere diferite asupra realitatii privite sau traite divers

Personajele sunt stilizate, nu au tipicitatea caracterologica sau sociala din dramaturgia epocilor anterioare. Renuntarea la psihologia verosimila a personajului se produce treptat, incepand cu simbolismul si cu expresionismul. Personajele nu au, uneori, identitate, alteori identitatea stranie este sugerata prin nume - Runa, Rilda, Hunar, Mira, Gaman - sau devin personaje generice (Mama, Fiul, Batrana, Paznicul).

Este interesant de observat ca teatrul modern revine la functia sa etimologica de "spectacol", parasind campul literaturii si redescoperind posibilitatile de a-l emotiona pe spectator prin mimica, muzica, scene simbolice, patetic exterior. Spectatorul insusi devine parte a reprezentatiei, comunicand cu actorii prin desfiintarea granitelor dintre scena si sala, intr-o revenire la functiile procesiunilor din perioada antica.

Iona, de Marin Sorescu, este una dintre piesele reprezentative pentru formele de manifestare ale teatrului modern. Integrata intr-o trilogie, Setea muntelui de sare, cuprinzand parabole pe tema destinului uman, piesa este structurata la nivel compozitional in patru tablouri, in care apar trei personaje: Iona, Pescarul I, Pescarul II (cele din urma fara nicio replica in text). Renuntand la conventiile de compozitie ale textului dramatic - actiune, dinamism, dialoguri care determina evolutia actiunii - , piesa lui Marin Sorescu este o metafora a destinului uman, dupa cum marturisea insusi scriitorul: "imi vine sa spun ca Iona sunt eu... Cel ce traieste in tara de Foc este tot Iona, omenirea intreaga este Iona, daca-mi permite. Iona este omul in conditia lui umana, in fata vietii si in fata mortii". Asadar, ni se propune o alta formula de spectacol dramatic. Pentru ca, in opinia lui Marin Sorescu, "teatrul este el insusi o forma a poeziei, metafora concretizata, imagine complexa la diverse niveluri de semnificatie si asociere, de la cel mai rudimentar concret la cel mai ezoteric abstract."

Consecvent in ilustrarea noii formule teatrale, autorul valorifica elemente din mitul biblic al lui Iona, desi personajul creat de Marin Sorescu nu a savarsit nici un pacat pe care sa-l ispaseasca. Singura lui vina este conditia umana, in limitele careia traieste, intuindu-le, dar neputand sa le depaseasca. Daca profetul biblic isi recunostea neputinta de a exista in afara cuvantului divin, Iona din teatrul modern monologheaza in desert. Modificand mitul biblic din perspectiva vietii contemporane, autorul creeaza un personaj atipic, simbol al individului insingurat, al carui strigat e

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

o incercare de regasire a identitatii. El nu vorbeste cu Dumnezeu insa, ci cu el insusi. Iona lui Marin Sorescu nu e un profet, care se impotriveste poruncii divine si este pedepsit, ci un pescar umil. De aici, singuratatea absoluta a personajului, care nu are nici un interlocutor - simbolic, pescarii care trec prin scena, anonimi, nu intra in dialog cu Iona, purtandu-si povara cotidiana. Pescarul Iona se afla in fata marii, ii simte mirosul, briza ii mangaie obraji, si totusi, aceasta mare ramane intangibila, e o iluzie, pe care personajul crede ca o poate atinge. Eroul traieste intr-o permanenta asteptare, a pestelui fabulos. incercand sa-si insele destinul, pescarul isi aduce de acasa un acvariu, ca sa-si creeze iluzia propriei utilitati. Jocul in care se inscrie este, insa, acela al unei vietii inchise.

Prin tehnica monologului (dislocat), autorul evidentiaza miscarea sufleteasca a personajului, care "ca orice om foarte singur, vorbeste tare, cu sine insusi, isi pune intrebari si-si raspunde, se comporta tot timpul ca si cand in scena ar fi doua personaje. Se dedubleaza si se strange dupa cerintele vietii sale interioare si trebuintele scenice".

Este una dintre putinele didascalii ale textului, inovatia mergand pana la imaginarea unui decor minimalist, cu un pronuntat caracter simbolic. Scena infatiseaza nenumarate burti de peste, unele despicate, altele asteptand sa fie despicate, intr-o incercare de eliberare mereu sortita esecului. Asadar, Iona e prizonier, inghitit de o balena. Soarta lui accentueaza una dintre temele fundamentale ale dramaturgiei moderne - lupta cu moartea. Neacceptand destinul ca pe o fatalitate, Iona se zbate pentru a iesi din aceasta situatie, pentru a gasi o solutie, reflectand, pe masura ce inainteaza, asupra conditiei umane, a raportului om - divinitate, a iubirii. Prin aplecarea inspre sine, personajul incearca sa refaca elementele caracteristice unei realitati familiare, in plina atmosfera absurda. Spintecand burta balenei, pentru a gasi o iesire, Iona intra in spatii din ce in ce mai limitative, iar gestul sau se dovedeste inutil, pentru ca absurdul nu are si nu poate avea solutii rationale. Orizontul lui Iona se defineste ca "un sir nesfarsit de burti", sugerand, simbolic, limitarea conditiei umane. Iona insusi vorbeste despre existenta umana ca despre un esec: "ne scapa mereu cate ceva din viata, de aceea trebuie sa ne nastem mereu".

De altfel, personajul lui Marin Sorescu are darul de a rosti adevaruri profunde intr-un limbaj nonsententios, simplu. Fiecare dintre cele patru tablouri - o ultima concesie facuta structurii dramatice traditionale - contine cate o replica memorabila: "Apa asta e plina de nade, tot felul de nade frumos colorate. Noi, pestii, inotam printre ele, atat de repede, incat parem galagiosi. Visul nostru de aur e sa inghitim una, bineinteles, pe cea mai mare. Ne punem in gand o fericire, o speranta, in sfarsit, ceva frumos, dar peste cateva clipe observam mirati ca ni s-a terminat apa." (tabloul I); "Daca as avea mijloace, n-as face nimic altceva decat o banca de lemn in mijlocul marii. [...] Ar fi ca un locas de stat cu capul in maini in mijlocul sufletului" (tabloul al II-lea).

Iona nu este un personaj tipic pentru un text dramatic. De altfel, in conditiile in care intregul text nu reliefeaza o actiune, ci urmareste evolutia unor stari sufletesti, conflictul devine atipic, interiorizat. Iona isi incheie cautarea marii si a nadei "celel mari" printr-un gest decisiv. intelegand ca nu demersul cunoasterii sau al depasirii limitelor proprii este gresit, ci modul in care este acesta condus, Iona indreapta cutitul cu care spintecase burtele de balena spre propria burta: "Am pornit-o

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

bine. Dar drumul, el a gresit-o. Trebuia s-o ia in partea cealalta. [...] E invers. Totul e invers. Dar nu ma las. Plec din nou. De data aceasta, te iau cu mine. Ce conteaza daca ai sau nu noroc? E greu sa fii singur." Gestul final al lui Iona a fost interpretat in mai multe moduri, imposibilitatea de a se da un singur raspuns acestui act sustinand o alta caracteristica a teatrului modern: pluralitatea sensurilor, finalul deschis interpretarilor.

Finalul dramei lui Marin Sorescu sugereaza, de fapt, dubla identitate a individului in labirintul vietii - jucarie a destinului (prizonier in burtile succesive), dar si destin propriu-zis (Iona isi spinteca burta intr-un gest care afirma libertatea interioara absoluta a oricarui individ). Regasirea identitatii este echivalenta cu descoperirea unui adevar simplu: oricat de limitativa ar fi conditia umana, omul e liber atat timp cat se are pe sine.

Piesa lui Marin Sorescu propune cititorului un conflict atipic si un personaj original. Caracterul simbolic al situatiilor reprezentate sustine caracterul de metafora scenica al textului, structurat sub forma unui amplu monolog dedublat. Minimalizarea decorurilor, simplitatea gesturilor personajului, care traieste exclusiv la nivel interior, transforma piesa lui Marin Sorescu intr-o ampla meditatie pe tema destinului uman si accentueaza ideea ca "nu e rau ca, din cand in cand, sa patrunda in aceasta lume inchisa un om care sa poata arunca o privire noua asupra altor lucruri vechi." Pentru ca numai asa, teatrul, arta cea mai legata de viata a omenirii, poate creste si se poate transforma, trairind impreuna cu omul care ii da viata.